

1. Referentie

Referentie	Van Peer, C. & Baccaïni, B. (2000) <i>Young people on population. A comparative survey in five European countries</i> . Paper voorgedragen op the Round Table "Population Education and Information", European Population Conference, Den Haag, 30 augustus - 3 september 1999.
Taal	Engels
ISSN	/
Publicatievorm	Conference proceeding

2. Abstract

Deze paper beschrijft de eerste resultaten van een Europese vergelijkende studie bij jongeren over hun demografische kennis. Deze studie vond plaats in het kader van een wetenschappelijk netwerk, Het Europees observatorium voor bevolkingsopleiding en informatie (EOPEI), waar onderzoeksinstituten uit Nederland, Italië, Frankrijk, België, Tsjechië, Griekenland en het Verenigd Koninkrijk aan deelnemen.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Samenleving & politiek
Trefwoord(en)	Algemene cijfers

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Christine Van Peer Brigitte Baccaïni Centrum voor bevolkings- en gezinsstudies (CBGS) Markiesstraat 1 1000 Brussel

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat weten jongeren in verschillende Europese landen over demografische feiten en processen?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Schriftelijke kwantitatieve gesloten vragenlijst
Onderzochte groep	In Vlaanderen werd in het schooljaar 1995-1996 607 leerlingen uit tien verschillende scholen, twee per provincie, waarvan 4 gemeenschapsscholen en 6 scholen uit het vrij onderwijs. Enkel gemengde scholen met klassen uit het laatste jaar die voldoende groot waren om het doel van 60 leerlingen per klas te bereiken werden in het onderzoek betrokken. In de andere landen werden vaak andere manieren van steekproeftrekking georganiseerd. Zo zijn er verschillen in steekproeftype, steekproefgrootte, studiekeuze, representativiteit over de verschillende netten en het moment van bevraging tijdens het schooljaar.

Bereik	Internationaal
--------	----------------

7. Resultaten

Kennis van de wereldbevolking	Vier op vijf leerlingen hebben een goede kennis van de omvang van de wereldbevolking. Belgen bekleden hierin een gemiddelde positie, tussen Nederland (twee op vijf) en Tsjechië (meer dan negen op tien). Als het over de dynamiek van de wereldbevolking gaat, scoren jongeren duidelijk zwakker. De kennis van de historische evolutie van de wereldbevolking is echter beter dan hun kennis over de dynamieken tussen verschillende soorten demografisch gedrag in een bevolking. Opnieuw bekleden Belgische jongeren hier een positie in de middenmoot. In verband met kennis over vruchtbaarheid en de regionale spreiding hiervan valt vooral op te merken dat erg weinig jongeren hier iets van af weten. Op basis van de verschillende soorten kennisvragen over de wereldbevolking werd een algemene score opgemaakt. Frankrijk scoort hier het beste. België zit bij de landen met de laagste score. In het algemeen doen jongens het iets beter dan meisjes, en dit in elk onderzocht land. Leerlingen die de grootte van de wereldbevolking kennen, hebben ook een betere historische kennis van de evolutie van de wereldbevolking en het concept demografische transitie, en weten ook meer over de regionale differentiatie in mortaliteit.
Kennis van de Europese bevolking	Twee of vijf jongeren antwoordden correct op een gesloten vraag naar de grootte van de bevolking van de 15 lidstaten van de Europese Unie. De Belgen scoorden iets lager dan het gemiddelde. Als gevraagd wordt naar het meest en minst bevolkte Europese landen weet 65% goed te antwoorden, maar de Belgen scoren hier nog hoger. Demografische kennis over levensverwachting en vruchtbaarheidsniveau in West- en Oost-Europa zijn minder bekend. Over het algemeen scoren de Belgen gemiddeld op kennis over de Europese bevolking. Jongens doen het hier in alle landen weer iets beter dan meisjes.
Kennis van de bevolking van het eigen land	Vier op vijf leerlingen kent de grootte van de bevolking van het eigen land. In België is dit drie op vier. De leeftijdsstructuur van het eigen land is minder goed gekend, alhoewel de Belgen het hier duidelijk beter doen dan andere landen. Het valt op dat de meeste leerlingen de vergrijzing overdrijven. De dynamiek die achter de vergrijzing schuilt is echter wel vrij goed bekend bij de jonge Europeanen, en erg goed bij de Belgen. De kennis over de herkomstlanden van migranten is gemiddeld in België: vooral de intra-Europese migratie wordt sterk onderschat. Over de verschillende vragen heen scorend e Belgen beter dan de meeste andere Europeanen als het over demografische kennis over het eigen land gaat. Opnieuw scoren jongens iets beter dan meisjes, alhoewel het verschil deze keer kleiner is.
De meningen over enkele bevolkingsproblemen	-De positie van ouderen en intergenerationele relaties Als het over de arbeidsmarkt gaat zijn jongeren theoretisch akkoord met het idee dat ouderen hetzelfde recht op werk hebben als jongeren, maar ze vinden wel dat ouderen plaats moeten maken voor jongeren op de arbeidsmarkt. Belgen scoren gemiddeld in dit opzicht. De plaats van de ouderen in de familiecontext is duidelijker: drie op vier jongeren vindt dat kinderen voor hun oudere ouders moeten zorgen, en nog een grotendeel stelt dat de overheid verantwoordelijk is voor de huisvesting en verzorging van de ouders; Het grootste deel gaat er ook van uit dat de beste manier van huisvesting op zichzelf wonen, met de nodige hulp is. De ideale leeftijd om op pensioen te gaan volgens jongeren is erg gelijkaardig in de verschillende landen en gaat van 57 jaar in Frankrijk tot 61 jaar in Tsjechië voor mannen en 55 (Frankrijk) tot 57 in Tsjechië. Belgen zijn voor pensionering op 58 voor mannen en 56 voor vrouwen. -Immigratie en de aanwezigheid van migranten Meer dan twee op vijf leerlingen gaan akkoord met de stelling dat migranten bijdragen tot hogere werkloosheid van de autochtone bevolking. Deze mening wordt door meer dan de helft van de Italianen gedragen, maar slechts door een vierde van de Belgen. We zien hier samenhang met de antwoordpatronen ivm het delen van de arbeidsmarkt door ouderen. Eveneens zien we dat jonge Fransen en Italianen meer voor een complete immigratiestop zijn. Ongeveer dezelfde proportie studenten ziet een verband tussen immigratie en stijgende criminaliteitscijfers. Deze mening komt meer voor in Italië dan

	in Frankrijk en België. Drie op vier leerlingen (en 4 op vijf in België) vinden dat migranten dezelfde rechten van huisvesting, opleiding en arbeid hebben als de autochtonen. Twee derden van de bevroagden zijn van mening dat migranten stemrecht zouden moeten hebben in de lokale verkiezingen. Als gevraagd werd naar de mening over het immigratiebeleid, zijn twee op drie jongeren voor het vrij verkeer van personen en huisvesting binnen de EU, maar een op vier dat de immigratie uit arme landen zou moeten worden stopgezet. Een belangrijk deel is voor de tussenoplossing van immigratie volgens quota. Terwijl in Italië de intra-Europese migratie hoog in het vaandel wordt gedragen, en de immigratie uit armere landen minder wordt ondersteund, zien we in Nederland en België een omgekeerd fenomeen. Veranderingen binnen de familiecontext Een grote meerderheid van de studenten vindt de stijging van ongetrouwde koppels een goede of acceptabele evolutie. België is hier koploper met 96 procent, en Italië hekkensluiter met 31 procent goedkeuring. De stijging van het aantal scheidingen wordt echter door de meerderheid (82%) van de jongeren als een slechte evolutie aanzien. De daling in het aantal geboortes wordt door de meesten eerder negatief aanzien. In België en Tsjechië ziet de helft van de bevroagde jongeren dit als de negatief, en de andere helft dit als positief.
Relaties tussen de verschillende soorten kennis	Belgen scoren gemiddeld als we de antwoorden op alle onderwerpen samen bekijken. De Tsjechen en Fransen scoren iets beter, en de Nederlanders en Italianen iets minder. Alhoewel de resultaten voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd door de verschillende contexten, kunnen enkele tendensen worden opgemerkt: -De Tsjechen zijn de beste van de klas, en de Italianen de slechtste als het aankomt op demografische kennis -Jongens hebben hogere scores dan meisjes -De jonge Fransen en Italianen willen de arbeidsmarkt het minst delen met de ouderen. -De jonge Italianen en Tsjechen zijn duidelijk meer voorstander van een systeem waar de familie voor de ouderen zorgt. - In Frankrijk en Italië zijn de leerlingen het meest voor een immigratiestop voor migranten uit arme landen, omdat dit een stijging in de werkloosheidscijfers zou veroorzaken. - De mening van jongeren over veranderingen binnen de familie lopen erg gelijk in de verschillende landen

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Van Leusden, H. & Moors, H. (1997), Scholieren over bevolking: feitenkennis en opinies van leerlingen onderzocht (:Pupils on population: factual knowledge and attitudes of pupils investigated). *Demos*, 13 (5).

Van Peer, C. (1997), *The EOPEI-survey on Knowledge and Perceptions of Population Issues among Pupils in the Secondary School System in Flanders: presentation of main results*. Annual Plenary Meeting EOPEI, Brussels, December 1997.